

het hoofdbestuur het definitieve contract reeds zou hebben goedgekeurd", omdat deze goedkeuring, bij de bestaande omstandigheden, niet wordt vereischt, noch ook door een der aan de overeenkomst deelnemende partijen wordt gewenscht.

Amsterdam,
3 September 1917.

*Namens het bestuur der afd. Amsterdam,
de eerste secretaris,*
G. H. DE JONG.

OPMERKING OVER MONILIA ALBICANS.

I.

Naar aanleiding van de noot in dit *Tijdschrift* (bldz. 547), voorkomende in het stuk van DE NEGRI en WALLER over „monilia alcalophilis”, veroorloof ik mij het volgende op te merken.

Een nieuwe soort of een variëteit van een der reeds bestaande? Ziedaar het lastige dilemma, waarvoor de microbioloog zich herhaaldelijk geplaatst ziet bij het onderzoek van een hem ter determinatie toevertrouwd bacillus of fungus. In sterke mate doet zich deze moeielijkheid natuurlijk voor bij vormen, die weinig teekenende onderscheidingskenmerken hebben, of, indien zij ze al bezitten, op dit punt geringe standvastigheid toonen. Tot de micro-organismen, die het hardnekkigst hun incognito bewaren, behooren zeker wel de Fungi imperfecti. De asci, waaraan men hun rijker bedeelde familieleden kan determineeren, bezitten zij niet; de conidiën zijn dikwijls zóó onregelmatig en op weinig karakteristieke wijze geplaatst, dat men voor de herkenning geen houvast er aan heeft; wanhopig staat de zaak, als zij ook deze laatste missen en dus alleen hyphen voortbrengen.

Een schimmel, in eenige gevallen door MUIJS bij een aandoening in de schaamstreek ontdekt, werd op diens verzoek nader door mij onderzocht. Op allerlei voedingsbodems gekweekt, toonde zij daarbij, macroscopisch en microscopisch, volkomen het beeld van monilia albicans. Mocht zij nu ook zoo heeten? Daarover kan men verschillend oordeelen.

DE NEGRI en WALLER zeggen: neen. De naam m. albicans is gegeven aan een spruw-verwekkende schimmel, en dus mag een schimmel, die epidermomycosis verwekt, niet dien naam dragen, en zulks te minder, waar het twijfelachtig is of zij spruw kan verwekken. Het zou dus een nieuwe soort moeten zijn, bijv. m. inguinalis s. epidermica. Aan deze zienswijze is zeker één voordeel verbonden. Wanneer later bij gelegenheid eens een monografie over monilia wordt bewerkt, zal de schrijver in de literatuur ook die m. inguinalis tegenkomen, de kultuur ter onderzoek opvragen, en misschien kunnen beslissen, door vergelijking met al het hem ten dienste staande materiaal, of het werkelijk een afzonderlijke soort mag blijven. Ik zeg nadrukkelijk: misschien: Want welke kultuur blijft op den duur zijn oorspronkelijk karakter vertoonen? De bewerker der monografie ziet zich dus geplaatst voor een verzameling grootendeels *veranderde* exemplaren. En nu moet hij beslissen of een soort, 6 jaar geleden gevonden door A. te Parijs, misschien synoniem zou kunnen zijn met een soort, 15 jaar geleden gevonden door B. te Hamburg. Men behoeft maar de een of andere uitgebreide monografie door te werken, om een levendigen indruk te krijgen van de moeite, die het kost om in zulk een AUGIAS-stal van „soorten” eenige opruiming te houden.

Meer motieven waren er m. i. om in dit geval geen nieuwe soort in te voeren.

Ten eerste: de verwekker van spruw wordt door de meeste onderzoekers beschouwd als een saprophyt, die vrij algemeen in de natuur moet voorkomen, om, wanneer hij hier en daar een geschikten menschelijken voedingsbodem vindt, tot parasiet te worden. Waarom zou hij zich nu alleen in de mondholte of den tractus intestinalis, en niet ook op een ander lichaamsdeel, bijv. een vochtig-warm huidgedeelte, kunnen neerzetten?

Ten tweede: biologische methoden om dezen parasiet als een afzonderlijke soort te onderscheiden van den spruw-verwekker laten ons in den steek. Besmettingsproeven

mislukken doorgaans en zijn volgens PLAUT, die daarbij zoo eerlijk is om zijn eigen werk af te breken (zie VON KOLLE en WASSERMANN's *Handbuch*, Deel V, bldz. 59), bovendien onbetrouwbaar. Met serum-reacties bereikte NOISETTE evenmin iets als SORMANI met agglutinatie-proeven.

Ten derde: *m. albicans* is volgens uitstekende onderzoekers allerminst een elementaire soort, maar veeleer een „Sammel-spezies”, een collectief begrip. NOISETTE bijv. zegt: er bestaat geen *saccharomyces* (lees *monilia*) *albicans*, maar het is een klasse met variëteiten. In zulk een geval is het m. i. dubbel gevaarlijk tot een nieuwe soort te besluiten, maar doet men het veiligst, als men aan het — waarschijnlijk — uitblijven van resultaat bij besmettingsproeven en aan het voorkomen op een nieuwe vindplaats geen al te groote beteekenis hecht. Dat anderen er ook zoo over denken, blijkt duidelijk uit de *monilia*-literatuur van de laatste jaren.

Of men liever van *endomyces* spreekt dan van *monilia*, hangt af van de waarde, die men toekent aan de waarneming van VUILLEMIN, die bij zijn spruw-schimmel asci aantoonde. Ik kan mij voorstellen, dat iemand met dezen onderzoeker, zeker niet de eerste de beste, meegaat. Maar niet gaarne zou ik den eisch stellen, eerst de asci aan te toonen, iets wat men in het geheel niet in de hand heeft, en wat, behalve indertijd aan VUILLEMIN, naar ik meen alleen nog eens aan FISCHER en BREBECK is gelukt.

Utrecht,
Augustus 1917.

Dr. S. L. SCHOUTEN,
privaat-docent in de mikrobiologie.

II.

Ter opstelling van een klinische classificatie, zooals die bij favus, ringworm en microsporidie goede diensten bewijst, beschikken wij bij de voor den mensch pathogene *monilia*'s nog over onvoldoende, vaststaande klinische gegevens. In het laatste der waargenomen gevallen van epidermomycose bijv., die intusschen reeds tot over de twintig gestegen zijn, waren niet alleen de schaamstreek, doch ook de streek onder de borstklier diffuus en de geheele huid van den buik en een gedeelte van den rug pleksgewijs aangedaan.

Ik liet enting op het slijmvlies van Guineesche biggetjes achterwege, omdat een negatief resultaat de *monilia albicans* niet zou buiten sluiten.

De waarnemingen van IBRAHIM en GARIN wijzen op de mogelijkheid, dat de verwekker van de mondspruw op de huid epidermomycosis kan veroorzaken. Mede op grond hiervan, doch voornamelijk door het onderzoek van SCHOUTEN, blijf ik nog aan de benaming van *monilia albicans*, syn. *endomyces albicans* vasthouden.

Naar aanleiding van de gebleken moeilijkheden bij de classificatie van nieuw gevonden ziekteveroorzakende schimmelvariëteiten en de verhoogde belangstelling, die de schimmelaandoeningen in ons land, m. i. terecht, beginnen te genieten, dient het volgende in het oog gehouden te worden.

Bij favus, ringworm en microsporidie bijv., waar de verschillende ziekteverwekkende variëteiten voorloopig gerangschikt zijn volgens een klinische classificatie, kan de geneeskundige desnoods zonder den plantkundige arbeiden, omdat dit stelsel met hechte banden aan de kliniek is verbonden. Waar de geneesheer ziekteverwekkende soorten vindt, die nog niet onder zoo'n stelsel zijn ondergebracht, dient de plantkundige het eerste woord te hebben en niet de geneesheer. Het buitenland gaf ons in deze reeds het goede voorbeeld.

Amsterdam, Augustus 1917.

D. MUIJS.

PIJNGEVOEL BIJ MENSCHEN.

Bij operaties aan maag of darmen, onder plaatselijke gevoelloosheid van den buikwand verricht, blijkt het, dat het doorsnijden van maag- of darmwand geen pijn veroorzaakt.

Een dame, bij wie appendectomie werd gedaan onder plaatselijke gevoelloosheid